

Forenznopsychologická expertíza v sexuológii

Robert Máthé

Ústav pre znaleckú činnosť
v Psychológii a Psychiatrii

- Vzhľadom na veľkú rôznorodosť sexuálne motivovaných trestných činov **v trestnom zákone nenachádzame ich vyčerpávajúce zoskupenie.**
- Nachádzame ich v rôznych hlavách trestného zákona, pričom niektoré sú jasne definované, iné sa zas dostávajú pod rôzne „**nesexuálne**“ **kategórie trestných činov.**

Najpočetnejšie zoskupenie sexuálnych trestných činov je **v druhej hlave Trestného zákona – trestné činy proti slobode a ľudskej dôstojnosti**

- § 199 – Znásilnenie – kto násilím alebo hrozbou bezprostredného násilia **donúti ženu** k súloži alebo kto na taký čin zneužije jej bezbrannosť...
- § 200 – Sexuálne násilie – kto násilím alebo hrozbou bezprostredného násilia **donúti iného** k orálnemu styku, análnemu styku alebo k iným sexuálnym praktikám alebo kto na taký čin zneužije jej bezbrannosť...
- § 201 – Sexuálne zneužívanie – kto vykoná súlož s osobou mladšou ako 15 rokov alebo kto takú osobu iným spôsobom sexuálne zneužije...

- § 202 – „kto osobu mladšiu ako 18 rokov pohne **k mimomanželskej súloži** alebo iným spôsobom **sexuálne zneužije**... Ak takou osobou je osoba zverená do jeho starostlivosti alebo pod jeho dozor alebo odkázaná osoba alebo za odmenu.... Na osobe, ktorá bola k takémuto konaniu donútená z poslušnosti, nátlakom alebo hrozbou...”
- § 203 – Súlož medzi príbuznými.

Sexuálna motivácia môže byť aj v pozadí časti trestných činov prvého dielu druhej hlavy –

Trestné činy proti slobode:

- § 179 Obchodovanie s ľuďmi,
- § 180 Obchodovanie s deťmi,
- ale aj § 183 – Obmedzovanie osobnej slobody,
- § 186 – Vydieračský únos,
- § 187 – Zavlčenie do cudziny,
- § 189 – Vydieranie, či § 190 – Hrubý nátlak.

V prípade tretej hlavy Trestného zákona – **trestné činy proti rodine a mládeži**, je možnosť sexuálnej motivácie konania páchatel'ov ešte väčšia:

- § 204 – Dvojmanželstvo,
- § 208 – Týranie blízkej osoby a zverenej osoby,
- § 209 – Únos,
- § 211 Ohrozovanie mravnej výchovy mládeže.

Sexuálna motivácia konania páchatela je častá pri trestných činoch 9. hlavy Trestného zákona – **Trestné činy proti iným právam a slobodám:**

- § 360 – Nebezpečné vyhrážanie,
- § 360a – Nebezpečné prenasledovanie (stalking)
- § 364 – Výtržníctvo,
- § 366 – Hanobenie mŕtvoly,
- § 367 – **Kupliarstvo,**
- § 368 – **Výroba detskej pornografie,**
- § 369 – **Rozširovanie detskej pornografie,**
- § 370 – **Prechovávanie detskej pornografie,**
- § 371, § 372 – **Ohrozovanie mravnosti.**

V I. hlave TZ – Trestné činy proti životu a zdraviu:

- §§ 165 a 166 – Ohrozovanie vírusom ľudskej imunodeficiencie,
- § 167 – Ohrozovanie pohlavnou chorobou a paragrafy
- § 144 – Úkladná vražda – s vopred uváženou pohnútkou,
- § 145 – Vražda
- § 155 – Ublíženie na zdraví.

Sexuálnu motiváciu však možno nájsť aj v prípadoch trestných činov

- krádeže (§ 212) napr. v prípade páchatel'a fetišistu
- v prípade všeobecného ohrozenia podľa § 284 – napr. spôsobenie požiaru pri pyrománii
- V prípade týrania zvierat - § 378
- Vojnová krutosť - §431 (Karbula, I.: Sexuálne násilie počas vojenských konfliktov. IX. Lábadyho sexuologické dni. Martin 29.9.-01.10.2011)

Výskyt mravnostnej kriminality

Podľa oficiálnej štatistiky MV SR (www.minv.sk) bolo na Slovensku

- v roku **2005 evidovaných 123.563** trestných činov,
- V roku **2011 – 92.873**
- **z toho mravnostných v roku 2005 – 794**, čo predstavuje **0,64 % celkovej trestnej činnosti**.
- **Mravnostných v roku 2011 – 1.041**, čo predstavuje **1,12 % celkovej trestnej činnosti**.

- Z incidencie mravnostnej kriminality je zrejmé, že jej význam nespočíva v jej početnosti, **ale v stupni jej spoločenskej nebezpečnosti najmä vzhľadom na závažné a často celoživotne pretrvávajúce psychické následky na obeti.**
- Výskyt mravnostnej trestnej činnosti je v skutočnosti podstatne vyšší, avšak poškodenými nie je v každom prípade oznámená.

Z výsledkov výskumu sexuálneho správania obyvateľov SR vyplýva (Máthé, 2006) :

- **minimálne 2,8 % mužov** reprezentatívnej vzorky násilím alebo hrozbami **už niekedy nútilo inú osobu k pohlavnému styku.**
- **minimálne 1 % mužov a 3,1 % žien** uviedlo **zážitok jednorazového alebo opakovaného sexuálneho zneužitia v detstve** vo veku od 6 do 15 rokov (vyššie 3 % a takmer 5 % žien neodpovedalo)
- *v prípade **mužov** toto sexuálne zneužívanie nebolo oznámené polícii ani v jednom prípade; **ženy** oznámili sexuálne zneužívanie inou osobou len v 4 % prípadov.*

Pre porovnanie: V ČR uviedlo zážitok pohlavného zneužívania 7,1 % mužov a 10,4 % žien.

Páchatelia mravnostnej kriminality

- **Prvú, početnejšiu skupinu** tvoria páchatelia, ktorí, v rozpore s názorom laickej verejnosti, **nie sú sexuálne úchylní.**

Trestné činy ako **znásilnenie, kupliarstvo, ohrozovanie mravnosti, súlož medzi príbuznými** a často aj **trestný čin pohlavného zneužívania** najčastejšie páchajú **osoby**

- **s poruchou osobnosti,**
- **psychosexuálne nezrelé,**
- **závislé od psychoaktívnych látok,**
- **prípadne, v minimálnom počte prípadov, osoby duševne choré (psychotici)**
- **a osoby mentálne retardované.**

Druhú, menej početnú skupinu tvoria sexuálne deviantní, resp. parafilní páchatelia

- **Parafílie** sú podľa medzinárodnej klasifikácie chorôb definované ako **sexuálne impulzy, fantázie alebo praktiky, ktoré sú neobvyklé, deviantné, alebo bizarné.**
- Ich kritériom je **opakované prežívanie intenzívnej sexuálnej žiadostivosti a fantázií, ktoré sa týkajú neobvyklých objektov alebo aktivít, ktorým jedinec buď vyhovie, alebo je nimi citeľne obťažovaný, pričom uvedené sklony pretrvávajú minimálne 6 mesiacov.**

Sexuálne úchylní jedinci:

- páchajú trestnú činnosť spravidla **sériovo**, podľa veľmi podobného scenára, ktorý je daný práve ich typickou sexuálnou úchyľkou.
- Trestné činy, ktorých sa dopúšťajú, nachádzame vo vzťahu k ich spoločenskej nebezpečnosti na širokom kontinuu:
 - od, možno povedať **benígnych**, t. j. menej nebezpečných - až po **mimoriadne nebezpečné**, pri ktorých môže dôjsť aj k usmrteniu obete.

Rozdelenie sexuálnych úchyliiek podľa ich spoločenskej nebezpečnosti (Máthé, 2008):

- **Menej nebezpečné** (väčšina prípadov)
- Fetešizmus
- Transvestitizmus
- Voyerizmus
- Zoofília
- Statuofília – erotický záujem o sochy
- Kandaulizmus – potreba ukazovať iným vlastnú manželku nahú alebo pri súložii
- Mixakusis – vzrušovanie sa počúvaním súložie iných
- A iné...

Žiadosti o znalecké expertízy sú ojedinelé.

Potenciálne nebezpečné (s možnosťou smerovania k spoločensky nebezpečným aktivitám a vzbudzujúce odpor)

- Fetišistické prvky v rituáloch sadistov a agresívnych sadistov (latex, koža, čierna lesklá umelá hmota)
- Mizofília, Urofília, Exkrementofília
- Exhibicionizmus
- Frotérizmus
- Pyrofília
- Telefónna skatofília
- Konsenzuálny sadomasochizmus (BDSM)
- Nekrofília

Nebezpečné

- Patologická sexuálna agresivita – „ulovenie ženy“
- Sadizmus – znehybňovanie a manipulácia s pôsobením utrpenia
- Nekrofilný sadizmus (nekrosadizmus)
- Pedofília

Incest

- pohlavný styk s pokrvne blízkou osobou, najčastejšie v kombinácii otec s dcérou, starý otec či stará mama s vnukom alebo s vnučkou, nie je sexuálna deviácia a v drvivej väčšine prípadov vylučuje pedofíliu.
- Incestu na vlastných deťoch či iných blízkych pokrvných príbuzných sa dopúšťajú spravidla ľudia s rôznou psychopatológiou (najmä pri alkoholtoxickej degradácii osobnosti a pri demencii).
- **Incest nie je sexuálnou deviáciou a spravidla vylučuje pravú pedofíliu.**

Pornografia, prostitúcia a s nimi súvisiaca trestná činnosť

- Pojem pornografia je v súčasnosti používaný najmä na označenie diel znázorňujúcich nahotu a pohlavný styk bez umeleckej hodnoty.
- Ide o slovné či obrazové výtvary, ktoré sú obscénneho charakteru a ich jediným účelom je sexuálne vzrušenie ich konzumenta.

V odbornej literatúre sa stretávame s členením pornografie na:

- **„mäkkú pornografiu“** ktorá sa týka zobrazovania bežného, či väčšinového sexuálneho správania, čo je v podstate neškodné
- na **„tvrdú pornografiu“**, ktorá sa týka sexuálnych úchyliiek, najmä sadizmu a pedofilných praktík. Regulovanie pornografie zákonom sa týka predovšetkým „tvrdej pornografie“.

Problematickou môže byť v každom prípade:

- ***pornografia s hrubo sadistickými námetmi,***
- prípadne pornografia ***znázorňujúca manipuláciu s výkalmi***
- ***detská pornografia.***

Už pri príprave detskej pornografie je možné predpokladať sexuálne zneužívanie detí a tiež aplikáciu rôznych donucovacích prostriedkov v záujme dosiahnutia ich spolupráce.

- Vyhотовovanie a predaj pornografického materiálu je regulovaný zákonom.
- V tejto súvislosti sú relevantné nasledovné zákony:
- § 368 – Výroba detskej pornografie,
- § 369 – Rozširovanie detskej pornografie,
- § 370 – Prechovávanie detskej pornografie,
- § 371, § 372 – Ohrozovanie mravnosti – kto vyrába, kupuje, dováža ... požičiava zobrazenia ... v ktorých sa prejavuje neúcta k človeku a násilie alebo ktoré zobrazujú sexuálny styk so zvierateľom alebo iné sexuálne patologické praktiky...
... osobe mladšej ako 18 rokov...

Výrobcovia pornografického materiálu:

- môžu byť z okruhu jedincov **bez sexuálnej úchylky**, ktorých motivuje predovšetkým finančný zisk
- a tiež jedinci **so sexuálnou úchylkou**, ktorí celý svoj životný štýl podriaďujú svojej úchylke („práca je ich koníčkcom).

V súčasnosti sa podľa novej úpravy Trestného zákona z roku 2005 prostitúcie týka

- § 367 – Kupliarstvo, t. j. „kto iného ***zjedná, pohne, zvedie, využije, získa alebo ponúkne na vykonávanie prostitúcie***, alebo ***kto koristí z prostitúcie vykonávanej iným, alebo umožní jej vykonávanie...***“
- Prostitúcia však zákonom priamo postihovaná ani regulovaná nie je.

Posudzujeme spravidla ženy, ktoré mali byť alebo boli unesené za účelom prostitúcie a/alebo boli k prostitúcii nútené.

Vlastná znalecká psychologická expertíza

- Je robená ex post, po skutku, s ktorým súvisí a zachytáva stav vyšetrovanej osoby v prieseku jeho trvalých osobnostných charakteristík a sexuálnych nastavení pozmenených situáciou vyšetrovania alebo súdneho konania.
- Ide o určitý typ stresogénnej situácie – stresogénny faktor, s ktorým sa vyšetrovaná osoba určitým spôsobom vysporadúva – zaujíma určitý špecifický postoj k vyšetreniu spravidla pri mobilizácii dominujúcich obranných mechanizmov osobnosti.
- Vyšetrovaný ***odhaľuje svoju sexualitu skôr menej ako viac*** v súlade s realitou.
- Úlohou znalca je zistiť, ***ako na tom v skutočnosti in puncto sex je.***
- Expertízy, v rámci ktorých ide o **hodnotenie podnetového materiálu.**

Znalecké posudky týkajúce sa pornografického materiálu

- Výpis z postúpenia poznatku Policejného prezídia ČR, Úrad služby kriminálnej polície a vyšetrování, Národní úředna Interpolu – šírenie detskej pornografie prostredníctvom e-mailu zo dňa 17. 2. 2011:
- ... z predmetných e-mailových schránok boli rozosielené nevhodné súbory, ktoré boli vyhodnotené policajným orgánom v Karlových Varoch ako detská pornografia.

- Charakterizujte v priečinku grobar@zoznam.sk, súbory (2 ks fotografie) s názvom ... **čo do obsahu znázornenia, čo zobrazujú a určiť vek všetkých osôb, ktoré sú na týchto fotografiách vyobrazené.**
- ... či osoby, ich pózy, postoje zobrazené na týchto fotografiách smerujú k vyvolaniu sexuálneho uspokojenia osoby.
- ... či predložený materiál môže odrážať akúkoľvek sexuálnu deviáciu, čo sa týka spôsobu sexuálneho ukojenia alebo sexuálneho objektu uspokojenia.
- ... či predložený materiál môže na určitú skupinu obyvateľov pôsobiť jednoznačne pohoršujúco, ak áno, na ktorú skupinu.
- ... či ... môže pôsobiť negatívne výchovne na deti, mládež alebo na úroveň postavené dospelé osoby, napr. duševne zaostalé, nesvojprávne, inak ovplyvniteľné a pod.
- ... či môže u ktorejkoľvek sexuálnej deviácie vyprovokovať spoločensky nežiaducu aktivitu a ak áno, u ktorej skupiny.
- ... či ... obrazové súbory a video súbory môžu byť voľne šíriteľné alebo navrhujete ich odstránenie z „obehu“.
- Iné zistenia znalca.

Posudok v trestnej veci prečinu rozširovania detskej pornografie podľa § 369, ods. 1 Trestného zákona a prečinu prechovávanía detskej pornografie podľa § 370 Trestného zákona

- Odhad fyzického veku postavy **cca 11-13 rokov.**
- Tento dojem vyvoláva predovšetkým jej chudé telo a menej vyvinuté prsia.
- Ochlpenie vonkajších genitálií do tvaru „V“ je charakteristické pre uvedenú vekovú kategóriu dievčat, t. j. pravdepodobne nejde o kozmetickú úpravu ochlpenia...
- Môže pôsobiť vzrušujúco **na mužov s tzv. hebofilným zameraním**
- Fotografia nie je charakteru **detskej pornografie.**

- 1471 obrázkov v rôznych súboroch
- 1320
- **Podľa zápisnice o vydaní veci zo dňa 10. 10. 2007** boli polícii vydané **DVD nosiče v počte 19 s rôznou porno tematikou:** XXX Moletky, Trans-Bondage – mierne násilie, Trans-11, Zmes-200-poník, pes, prasa, atď., Dezinf. partia, Zuzana Fekiačová, Džungla, Výprask – SM, Heloween-straš., Gynosex-1, XXX – fotky dievčat, Gyno-2, Subky-klietka, Slaves fist-extrem, Piss + kaviar-amatér, Gullible Teens, Disco Praha, Nim – 3D.
- Tieto DVD nosiče boli predmetom znaleckej analýzy.

- Po prezretí dodaných DVD nosičov v počte 21 s filmami s rôznou porno tematikou a tiež v prílohe zaslaných inzerátov podaných prostredníctvom Markízatextu podľa výpisov a po ich psychologickú a sexuologickú analýze možno konštatovať, že **väčšina analyzovaných DVD nosičov sa týka takých aktivít, ktoré nepredstavujú dehonestáciu človeka, ale znázorňujú určité formy obvyklých sexuálnych aktivít.** Časť DVD nosičov znázorňuje **menej všedné sexuálne aktivity**, z ktorých niektoré mali charakter sexuálnych úchyliet (urofilné a koprofilné aktivity, fetišistické aktivity, fisting), ktoré na väčšinového diváka pôsobia najmä ako kuriozita a svojim spôsobom senzácia. Na analyzovaných DVD nosičoch sa vyskytli aj sado-masochistické motívy, ktoré prezentovali „tvrdú pornografiu“ **s prejavmi priameho fyzického násillia** ako škrtenie, ťahanie za vlasy, nútenie k hltaniu moči a ejakulátu, násilné kohabitačné (súložné) aktivity a **evidentné ponižovanie ženy proti jej vôli, so zjavným znižovaním jej dôstojnosti.** Jeden z DVD nosičov znázorňuje **rôznorodé sexuálne aktivity so zvieratami.** DVD nosiče s detskou pornografiou v rámci znaleckej analýzy predložených nosičov neboli identifikované.

- Na všetkých DVD nosičoch aj písomných a obrazových pútačoch bolo uvedené upozornenie, že **filmy sú neprístupné pre osoby mladšie ako 18 rokov.**
- Nákup a distribúcia DVD nosičov bola realizovaná **na základe slobodnej objednávky záujemcov. Samotné sledovanie pornografie nevedie k rozvoju sexuálnych úchyliet.**
- **Pre sexuálne úchylných predstavuje náhradnú formu uspokojovania deviantnej sexuality.**

Organizácia psychologickkej expertízy

- Časté je, že **psychológ ako znalec figuruje samostatne alebo ako tretí člen znaleckého tímu** popri dvoch znalcoch psychiatroch, resp. psychiatroch-sexuológoch.
- V SR – samostatný znalecký odbor **Psychológia**, ktorý má okrem iných odvetvie **Psychológia sexuality**
- Diagnostickým arzenálom psychológa sú:
klinické metódy,
testové metódy
- psychofyziologické vyšetrenie – **PPG**.

Predpoklady psychodiagnostickej činnosti v sexuológii:

- **Poznanie zdravých, resp. „normálnych“ prejavov sexuality**
- Aplikácia **vhodných diagnostických metód** v zmysle skĺbenia *klinických* a *testových* metód

V rámci testových metód zaujíma v tejto súvislosti prvenstvo **Rorschachova metóda**

Z projektívnych techník poskytuje užitočné informácie **FDT, HT, TAT** a **Szondiho test, ...**

- **Z dotazníkových metód MMPI 2**

Sexuálna „norma“ – štatistické a kultúrne aspekty (Zvěřina, 2003)

- pevná sexuálna **identifikácia** spojená s dobre osvojenou sexuálnou **rolou**,
- erotická **preferencia objektu opačného pohlavia**,
- sexuálna **zrelosť** apetovaného objektu,
- **kooperácia**, súhlas partnera, resp. neprítomnosť prejavov agresie neakceptovaných partnerom,
- **utvorenie páru, vzájomnosť.**

Sexuálna „norma“ v ROR (priemety uvedených piatich bodov na tabuľky ROR)

ROR poskytuje oporné body:

- k poznaniu **sexuálnej identifikácie** a k miere **osvojenia sexuálnej role**.
- týkajúce sa **sexuálnej zrelosti**.
- k poznaniu **schopnosti vytvoriť citovo sýtený, zrelý vzťah** na báze primeranej kooperácie, resp. neagresívnej interakcie, na ktorú sa nesporne viaže aj možnosť utvorenia páru s prejavmi vzájomnosti.
- (poznatie **sexuálnej zrelosti apetovaného objektu** - napr. opakovaný výskyt detských postáv, negatívny vzťah k zrelým objektom opačného pohlavia).

Tabuľky, ktoré považujeme za obzvlášť významné vo vzťahu k prejavom sexuality:

- II. tab.,
- III. tab.,
- IV. tab.,
- VI. tab.,
- VII. tab.
- Nemožno však vylúčiť ani diagnostickú výdatnosť ostatných, najmä **I. tabuľky ROR.**

Tab. I – tabuľka predstavenia sa (Mérei)

„Kto som?“

Motýľ, Netopier (G F+ T V1),

+ odpoveď s FHd+
determinantou – napr.
„Nočného motýľa“).

Objaviť sa môžu 1 – 2 odpovede,
ktoré sú determinované
tmavou farbou tabuľky,
pričom formy sú menej
kvalitné alebo druhoradé.

+ usporiadaná sukcesia – reálna
manifestácia sexuálnej
identity vyšetrovaného
s úplnou otvorenosťou -
súčasť konvenčného
predstavenia sa.

Príklad bezproblémového, konvenčného predstavenie sa:

- *Netopier.*
 - *Potom motýľa mi to pripomína.*
 - *Chrústa... (stred).*
 - *... a v strede postava človeka.*
- Optimálna séria reakcií – **predpokladateľné je, že proces projekcie sa rozbehne na dobrej úrovni** a že sa na predkladané tabuľky **v dostatočnej miere premietne aj sexualita vyšetrovanej osoby.**

II. tabuľka – zodpovedá emocionálnej zrelosti, ktorá v sebe zahŕňa aj zladenie sexuality a afektivity (Mérei). Komplementarita maskulinity a feminity (McCully, 1971)

Rorschach, 1921

Ivo Pondělíček: Rudovlasá žena, trpící polis-filií, viděna v rorschachu (Groteskno v sexualite, 1998)

K II. tab....

- Tí, ktorí sú **vysporiadaní so svojou sexualitou**, resp. s maskulinným či feminým pólom jej prejavov, by nemali mať s jej riešením žiadne problémy a v ich protokoloch by sa mali manifestovať odpovede prinajmenšom blízke adekvátnym riešeniam
- *Napr. dve ľudské postavy dotýkajúce sa rukami (horné červené škvrny sú hlavy)“ alebo obvyklé odpovede ako Zajac alebo Pes, na tmavé detaily najmä v polohe b, ďalej odpovede s výskytom FFb + (napr. Červené ponožky pri hornom červenom detaile) a BT+ (pohyb zvierata).*

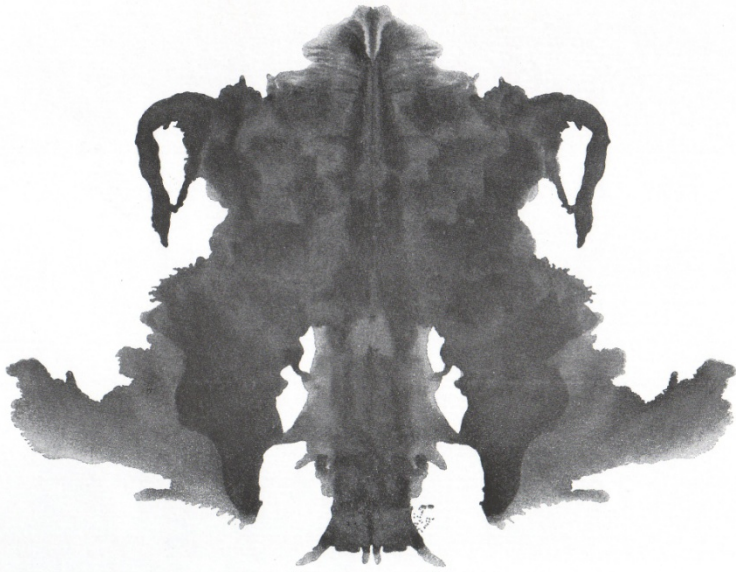
III. tabuľka – tabuľka sebapoznania a sociability (Mérei).

Sexuálna identifikácia, interpersonálne vzťahy všeobecne (Říčan a akol., 1981)

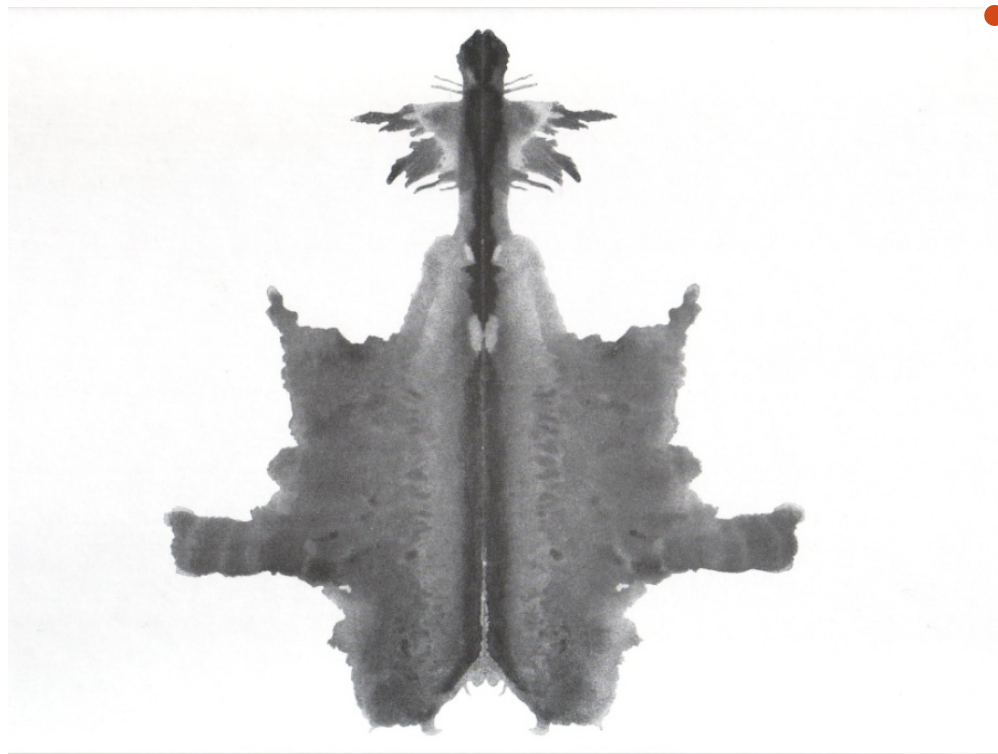
- Napr. ***Dve ľudské postavy, ktoré niečo nesú***, ako prvá odpoveď, s tendenciou ku kombináciám (G).
- **Spravidla sú to dve ženy!**
- Takýto poznatok konštatuje aj Ženatý (2009) v súvislosti s III. tab.:
„Člověk, jehož sexuální identita je jednoznačná, provede nekonfliktní rozhodnutí, zda jde o ženy či o muže a **tento** rozporný detail (**v rámci hledání dobrého tvaru**) nevnímá“ (str. 30).

IV. tabuľka - významná z hľadiska identifikácie s klasickou mužskou rolou, resp. z hľadiska vnímania a prežívania konfrontácie s autoritou

- Ľudské alebo človeku podobné pohybové odpovede (B) v prevahe nad zvieracími pohybovými odpoveďami (BT) – úspešná identifikácia s určitou rolou
- Môžu sa pri nej vyskytnúť aj adekvátne sexuálne odpovede

VI. tab.

- Výskumy v tejto súvislosti (najmä symbolické interpretácie), presvedčivo nasvedčujú tomu, že ak proband ani nepovie sexuálnu odpoveď, alebo **ak si vedome ani nevšimol dvojité sexuálne symboliku tabuľky, tabuľka v ňom predsa evokuje prežívanie sexuality.**

Rorschach, 1921

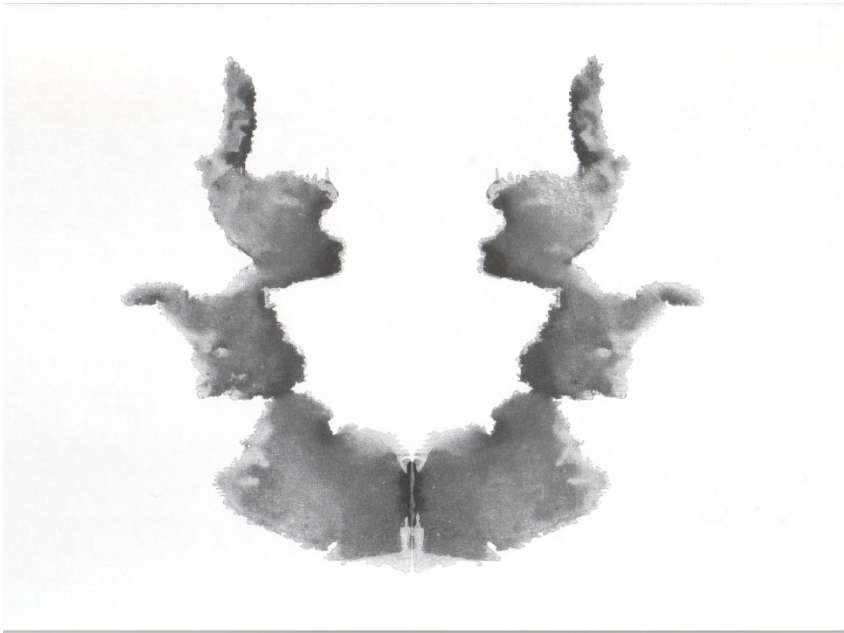
Gustave Courbet: The Origin of the World. 1866 (Paris' Musee d'Orsey) (In Hanson, 2011)

Adekvátne riešenie VI. tab.:

- **Obvyklá (V) odpoveď** (*Koža, kožušina zo zvierata, Predložka pred posteľou*) a hneď po nej priama alebo symbolická odpoveď so sexuálnym obsahom.
- **pozitívny vzťah k detailom predstavujúcim opačné pohlavie.**
- Ako 3. a 4. odpoveď je prípustná aj jedna odpoveď s nižšou kvalitou.

VII. tab. – tabuľka *ženskosti (femininity) a vzťahu k matke*

Archetyp ženskej (feminnej) štruktúry v zmysle vzťahu ženy k mužom, k sebe samej a k ostatným ženám, aj v zmysle vzťahu mužov k ženám.

+ „vzťah Ja a agresivity“ a „Šok z prázdna“ (Mérei)

Adekvátne riešenie VII. tab.:

- 1-2 obvyklé (vulgárne) odpovede (napr. *Dve ženské hlavy* v arei D1, *Motýľ* v arei D4)
- s následnou prípadnou odpoveďou s achromatickou zložkou v popredí determinanty – HdF (napr. *Mrak* alebo *Dym* na polovicu tab.)
- a zw odpoveďou (napr. *Hríb* na strednú bielu plochu v polohe c).

Odpovede, resp. reakcie na tabuľky II, III, IV, VI a VII:

- poskytnú nie len vhlád do sexuálneho prežívania vyšetrovaného ale informujú nás aj o jeho ***ochote odhaliť, či neodhaliť osobitosti vlastného sexuálneho života.***
- V prípade, ***ak vyšetrovaná osoba podstatu svojej sexuality nie je ochotná odkryť, informácie, ktoré získame v rámci anamnestického rozhovoru, sú v rozpore s jej reakciami na uvedené tabuľky.***
- V ROR protokole sa objavujú znaky **skrývania sa: obrátená sukcesia, Masky, Šaty, Mraky, Dym, Amorf., Zneživenie, Prikrytie, Skrytá interpretácia.**

MMPI 2 – dopĺňa vyšetrenie projektívnymi technikami – poskytuje informácie o správaní vyšetrovaného v testovej situácii, odhaľuje disimulačné tendencie (Grossman, L. S. et al., 2002)

Konštelácia disimulácie v MMPI 2:

- L-F-K je v tvare „V“
- L,K,S sú zvýšené
- F, Fb, Fp sú v priemere alebo pod 50 T
- škála L – HS väčšie ako 5 (6),
- suma všetkých T skóre O (obvious) komponentov klinických škál mínus suma všetkých T skóre S (subtle) komponentov klinických škál O-S (celkový rozdiel T skóre medzi **zjavnými** a **skrytými** príznakmi) je ≤ -5
- F-K (HS) – Goughov index disimulácie – cut-off pre forenzné účely je cca ≤ -16 .

- ***Ak sa až podozrivo zdravá, resp. „normálna“ sexualita vo verbalizácii obvineného*** jeho reakciami na uvedené kritické tabuľky ROR nepotvrdí, **manifestuje sa svojrázna, danej osobe špecifická, problematická sexualita** – spravidla v súlade so skutkom, z ktorého je obvinený.
- **Reakcie deviantných páchatel'ov boli na tabuľky so sexuálnou vyzývacou charakteristikou väčšinou neadekvátne** (v rámci anamnestického rozhovoru však udávali zdravý psychosexuálny vývin a nanajvýš aktívny, bezproblémový a uspokojivý sexuálny život).

Schopnosť utvorenia kooperujúceho páru...

Reakcie vyšetrovanej osoby na všetky tab. dokresľujú schopnosť utvorenia kooperujúceho páru, predpokladom čoho je ***prítomnosť rozvinutých vyšších citov*** ako predpokladu vzniku citovo sýtených väzieb a vzájomnosti.

V tejto súvislosti sú najvýznamnejšie:

- kvalitné tvarovo-farbové odpovede – **FFb+**,
- kvalitné tieňované odpovede – **F(Fb)+**,
- skôr ambiekválny ZT,
- optimálne M% (pri prevahe M nad Md),
- optimálny výskyt Intencionalít
- nevýznamné zastúpenie znakov konštelácie agresivity.
- významná je miera adekvátnosti riešenia III., VIII. a X. tabuľky.

Uvedené reakcie na ROR tabuľky, resp. ich interpretáciu ***porovnávame:***

- s anamnestickými údajmi, ktoré máme k dispozícii – spravidla s údajmi autoanamnézy
- v niektorých prípadoch aj s údajmi heteroanamnézy, do rámca ktorých môžeme zahrnúť aj informácie obsiahnuté napr. v spisovom materiáli (odpis z registra trestov, rôzne posudky a hodnotenia, svedecké výpovede, atď.)
- Za mimoriadne významné možno pokladať informácie získané od partneriek, či manželiek vyšetrovaných.

Poruchy sexuálnej preferencie - Parafílie

V prípade sexuálnych deviantov sa v ROR často objavuje triáda znakov :

- **Bizarné sexuálne odpovede,**
- **Perseverácie,**
- **A tergo odpovede** (človek alebo zviera videné odzadu)

Gebhard (In: Money, Musaph, 1978) – **sexuálny psychopat** (sexual psychopath):

- opakované páchanie sexuálnych deliktov
- **kompulzívnosť,**
- **repetitívnosť** a/alebo
- **bizarné sexuálne správanie**

+ **neosobný vzťah k objektu sexuálneho záujmu, či k apetrovanému sexuálnemu objektu.**

Výskum

Analýza ROR protokolov znaleckých vyšetrení - Patrik Tóth:
Použitie ROR metódy v psychologickej sexuológii. Bratislava:
FF UK, 2000.

Tri skupiny páchatel'ov:

1. páchatelia agresívnych skutkov bez sexuálnej motivácie (N=30),
2. páchatelia agresívnych skutkov so sexuálnou motiváciou bez prítomnosti sexuálnej úchylky (N=25)
3. a sexuálne deviantní páchatelia agresívnych skutkov (N=23).

- III. skupina: Viac Sexuálnych odpovedí v protokole – priemer 13,3 v porovnaní s I. skupinou (0,6) a s II. skupinou (3,4).
- Zvláštne znaky z kategórie Sexuálnych odpovedí – devianti vysoko vedú **Bizarnými sexuálnymi odpoveďami** a **A tergo** odpoveďami.
- Prítomnosť **Perseverácií** sa nepotvrdila vo významnej miere.
- Najviac **orálnych odpovedí** mali páchatelia **agresívnych skutkov bez sexuálnej motivácie**, po nich nasledovali **nedevariantní sexuálni agresori** a až po nich **deviantní**.

- **Diagnostika sexuálnych deviácií však nie je postavená len na hľadani uvedenej konštelácie znakov!!!**
- Konštatovanie neprítomnosti alebo dostatočného zastúpenia znakov istej konštelácie alebo odčítanie číselnej hodnoty diagnostickej škály – prílišná **simplifikácia diagnostického procesu.**
- **Sexuálne deviácie sa prejavujú:**
 - predovšetkým ***ukazovateľmi neadaptívneho, problematického sexuálneho správania všeobecne*** – reakcie vyšetrovaných najmä na sexuálne významné tabuľky
 - osobitosťami ich „predstavenia sa“.

- Sexuálni devianti sa v ROR prejavujú, možno povedať, dvojakým spôsobom:
- **Prvá skupina** sa prejavuje jasnou manifestáciou úchylky, vrátane naplnenia uvedenej konštelácie znakov – Bizarné sexuálne odpovede, Perseverácie, A tergo.

Ako príklad môžeme uviesť časti ROR protokolu 28 ročného trojnásobného vraha, polymorfne sexuálne úchylného páchatel'a, ktorý hrdúsil ženy po štyridsiatke s evidentne sadistickou motiváciou.

- V prvom prípade 52 ročnú poškodenú škrtil prírodným elektrickým káblom z rádiomagnetofónu, v dôsledku čoho nastala smrť udusením.
- V druhom prípade potom, ako sa voči nemu 41 ročná poškodená mala správať údajne sexuálne vyzývavo, zozadu k nej podišiel a škrtil ju oceľovým drôtom, potom jej vopchal do úst nejakú tkaninu a na hlavu jej natiahol igelitový sáčok a napokon ju prikryl dekou.
- Tretej poškodenej zvončekovým drôtom a šnúrou na prádlo zviazal ruky a nohy , potom jej do úst napchal kuchynskú utierku, hlavu obviazal textilom, v dôsledku čoho došlo k jej smrti udusením.

- Obvinený sa nepriznal ani k jednému z uvedených skutkov, predsa však mal určitú potrebu dať znalcovi najavo, že páchatelom je on, avšak s tým, že mu to nevedia dokázať. Pri psychodiagnostickom rozhovore o jednom zo skutkov dokonca signalizoval znalcovi pohlavné vzrušenie.
- Proband ochotne absolvoval komplexné psychodiagnostické vyšetrenie.
- **Jeho produkcia v ROR bola nadpriemerná – mal 44 odpovedí, z nich 20 % tvorili sexuálne s bizarným obsahom.**
- Proband jednoznačne **naplnil konšteláciu sexuálnych deviácií** v ROR – Perseverácie, Bizarné sexuálne odpovede a A tergo odpovede.

Tab. I:

Vybraná maternica, ale nechcem byť perverzný... Nepíšte! (*Inq: Zničený, trpiaci, poškodený genitálny otvor s tým krčkom.*)

Nejakého tvora medzi dvomi ihličnatými stromami s takými klepetami – v lese...

Ja to vidím z toho profilu... Ja tu vidím človeka bez hlavy, čo by chcel škrtiť... Nejaký človek vo vojenskom mundúre bez hlavy ako by mal na krku šál. (*Inq: ... alebo kožušinový límec; kabát má opačne, odzadu...*).

c Takto Halloweenovú hlavu – ako tá tekvica s tými otvormi.

c Dom pri záchvate požiaru alebo pri výbuchu. (*Inq: Keď horí a je to výbuch, bomba ako keby tam padla... A krásne prsníky!*)

Tab. II.

- Ako keby nejakí dvaja klauni, ktorí sa dotýkajú rukami...
- c Jak nejaký orgán v krku – mandle, zvyšky spodnej lebky, živá a mŕtva časť tela, zakrvavené.
- b Dvoch lyžujúcich sa medved'ov v krvi, s flákmi od krvi, zúrivosť medzi dvomi medved'mi, z ktorých strieka krv.

- Tab. III:
- ***Také niečo romantické aj zo sexuálnej stránky... Nejaký znak karikaturistického erotického časopisu... Keby Venuše alebo manekýnky s červeným motýlikom, takým erotickým... (Inq.: Ako bizar sex s tými topánkami, tie latex...)***
- Tá červená farba...
- Tie červené fláky na boku – ***výtok menštruačný alebo pupočná šnúra s potratom...*** alebo zakrvácaného kohúta.
- c Keď to otočím, neúplná časť tela kliešťa alebo čmeliaka s červeným znakom na chrbte.
- Tak to bude stačiť!

Tab. IV:

Okrem iných:

- *Mytologický vták... (Inq.: ... s otvorenou tlamou a s vyplazeným jazykom, z ktorej ide strach... démonické – je z toho cítiť utrpenie a vykúpenie človeka.)*
- Reakcie pri V. tab. sú evidentným dôkazom toho, že sexuálna deviácia probanda sa prejavuje hocikedy a hocikde:

*To mi pripomína hneď dve
veci:
Okrídlený zajac a netopiera.*

- *Dá sa to prirovnať aj rozťahnutým ženským nohám s genitáliami ale s takým nadprirodzeným sexuálnym rozpoložením neznámej erotickej vášne – nejaké orgie okultistické v tom sexe, **akoby tie nohy boli odrezané a v tej pochve nejaké kliešte chirurgické ... na nejakej koze.***
- V dopytovaní ešte dodal: **Gynekologický sex s takými zapichnutými kliešťami.**

VI. tab. ani nebola až tak do očí bijúca:

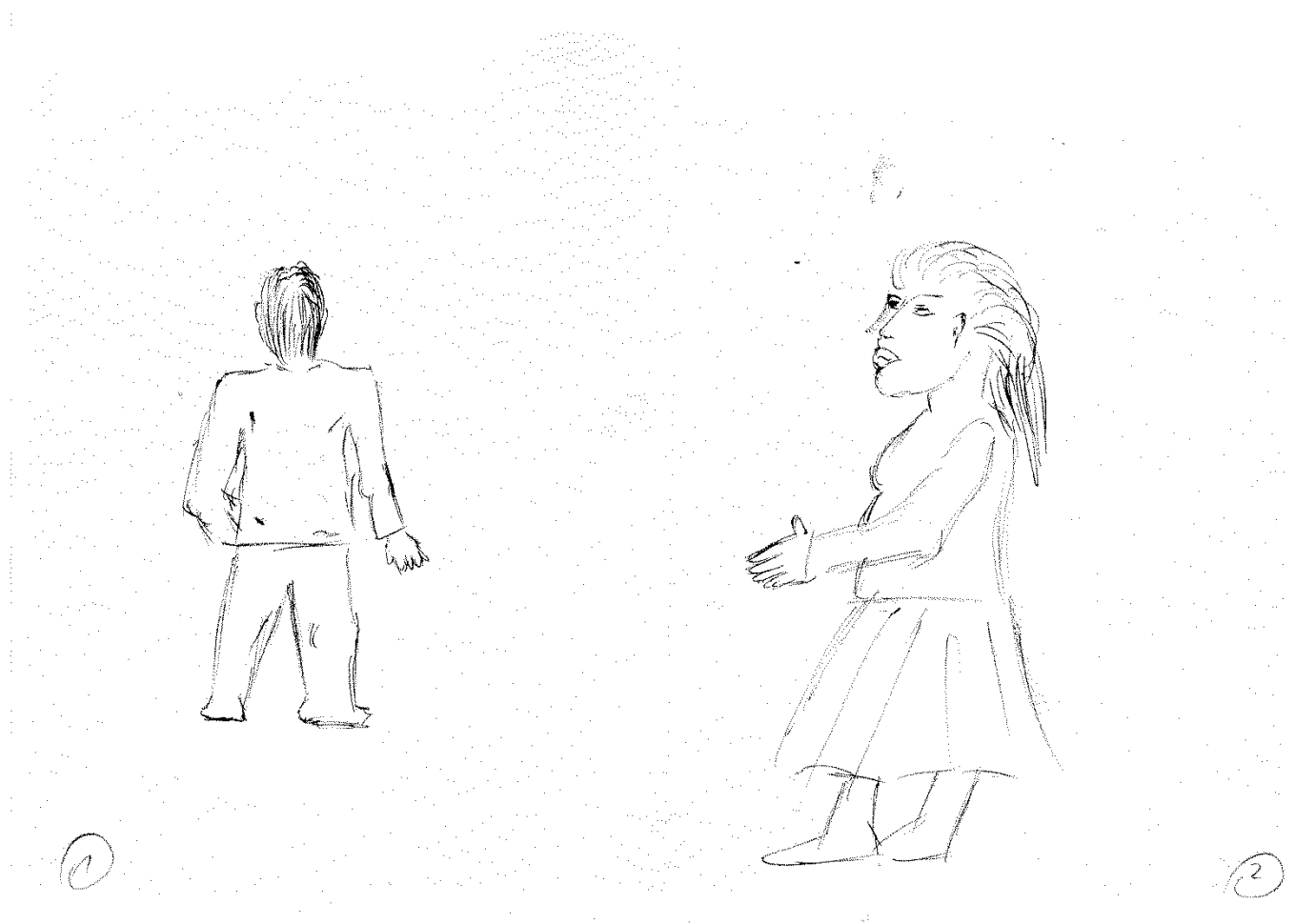
- Do polovice nejakú kožu zo zvieratá.
- c Dvaja medvedi sedia chrbtom k sebe v takom odpočívajúcom sede... Super poloha!
- (horný detail) Ten výstupok nejakého šamana v okultistickom sede a vykonáva nejakú meditáciu so štyrmi rukami ... na hlave čelenka (*Inq.: perá, pokrytý kožušinou... mytologický zjav medzi zlom a dobrom.*)

Odpovede na VII. tabuľku si už evidentne nevyžadujú komentár:

- c Toto niečo ako ženskú panvu bez kože, bez všetkého... ***Taká sadomasochistická utrápená žena, ktorá bola stiahnutá z kože...***
- a Ale aj dve ženy s vytočenými rukami v podobe zajačikov v takom tanci.
- c Tiež nejaký taký doktorský snímok...
- c Dve ženy v sukniach, znetvorený trup, na nohách v čižmičkách, ruky vpredu v pohybe tanca, ***hlava zaklonená, ako by ich mali nadrezané, akoby ich držali len nejaké šľachy...*** Ale akoby mali tie hlavy v sušiacich boxoch u kaderníka.
- c Aj dvoch slonov s malými chobotmi a s hlavami, s neúplnou prednou končatinou, ako znak zla – tie telá sú zmrzačené. *(Inq.: Znak nejakej sekty – telá akoby ohrýzané z kanibalizmu, ale človek to urobil.)*

- A takto by sme mohli pokračovať až po X. tab., ktorá končí odpoveďou:
- c Neznáma krajina s neznámymi kvetmi... Niektoré veci, ktoré sa hanbím vypovedať... Nejaké neznáme tvory ženského pôvodu, ktorým niečo trčí z pupku alebo z maternice, taký bizarný sex s takými chirurgickými inštrumentmi a tie neznáme tvory sa stýkajú chobotmi (modrá v strede)
(Inq.: ...deti mutanti – tu majú prasknuté, roztrhané bruchá, násilím vyšli z maternice...)

Séria kresieb postavy 28 ročného polymorfne sexuálne úchylného páchatela, trojnásobného vraha

(9)

(10)

- **II. skupina.**

Podstatne častejšie sa stretávame s probandmi, ktorých ***protokoly sú evidentne menej nápadné až nevýrazné***, bez akéhokoľvek zastúpenia zmienenj trojice znakov

– Bizarné sexuálne odpovede, A tergo odpovede, Perseverácie –

– ktorých súčasné zastúpenie prítomnosť sexuálnej úchylky nesporne potvrdzuje, **ich neprítomnosť však, sexuálnu úchylku nevylučuje.**

- Nasledujúca kazuistika predstavuje muža, u ktorého došlo k prvým známym prejavom pedofílie v jeho 52 rokoch.

52 ročný CN pracoval ako riaditeľ kultúrneho strediska a vedúci istého detského folklórneho súboru. Obvinený bol s pohlavného zneužívania troch maloletých dievčat vo veku 10 až 12 rokov.

Tieto dievčatá pod zámienkou skúšania nových šiat pri prezliekaní obchytával v oblasti prs, hladil ich po chrbte a chválil ich, že sú pekné.

- Celým životom tohto inak ženatého muža (má o 7 a pol roka mladšiu manželku) s dvomi deťmi sa tiahne známy pedagogicko estetický komplex:
- po začatí štúdia na technicky orientovanej vysokej škole po prvom ročníku prestúpil na štúdium pedagogiky a špecializoval sa na ročníky 1-5,
- pracoval ako vychovávateľ v družine,
- potom bol vzorným učiteľom a viedol viacero záujmových detských krúžkov,
- posledne pracoval ako riaditeľ kultúrneho strediska, pre údajné nehody s nadriadeným orgánom však podal výpoveď a tak bol v čase vyšetrenia nezamestnaný.

- Prvého skutku sa dopustil po istých oslavách na pracovisku, keď mal aj troška vypité.
- Skutki, z ktorých bol obvinený, racionalizoval výrokmi typu: *„Keď som jej pomáhal pri prezliekaní, možno som sa dotkol... Ale že by som ju obchytkával, to nie! Zlaté Moravce – ľudia sú tam klebetní a ubližujú“.*
- *Možno naňho bola za niečo našťvaná... Napr. preto, že jednej z dievčat povedal, že by mohlo schudnúť... Alebo že ďalšiemu dievčaťu povedal, že je na tom rytmicky zle... Tá tretia, tá predsa povedala, že nemajú nič proti a keď sa bol informovať, tak toto...*

- Svoju sexuálnu anamnézu podával tento pán v samých superlatívoch, všetko bolo dobré a bezproblémové, aj jeho psychosexuálny vývin sa javil v súlade s väčšinou populáciou. ***Problém nastal, keď sme si chceli overiť informácie, ktoré nám poskytol, od jeho manželky.*** Vždy sa našiel dôvod, prečo nemohla prísť, až nám napokon sám proband povedal, že ona nikdy nebude mať čas prísť.

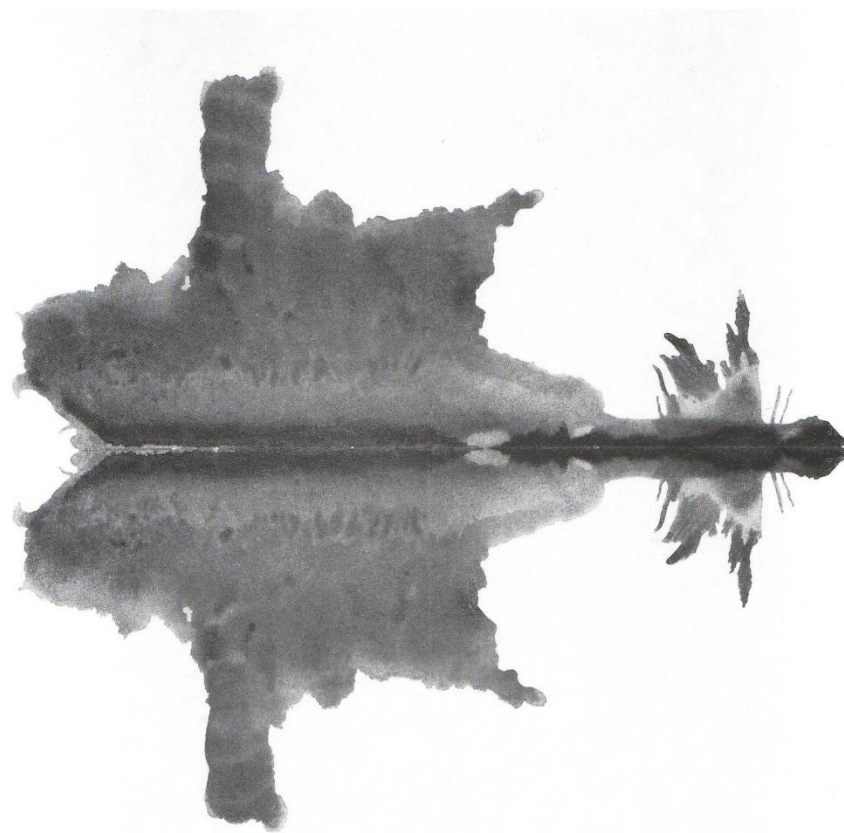
- Problematické sexuálne správanie probanda sa markantne odzrkadlilo v jeho reakciách na kritické tabuľky ROR:
- Jeho odpoveď na II. tab. ROR, ktorá zachytáva integrovanosť či dezintegrovanosť emotivity a sexuality, začala Maskou:
„Toto mi skôr masku pripomína – oči ústa, nos, brada a nejaké rohy“, ďalšia odpoveď: „Snád ešte nejaké lietadlo – toto má trysky – nejaké modernejšie lietadlo“.

Tak isto svojrázne a značne oneskorené boli jeho reakcie na VI. tab. ROR, ktorá sa týka špeciálne sexuality (rôzne časti tabuľky si opakovane prikrýval a napokon povedal:

„...muž sediaci v nejakom tanku a jeho zbraň a odraz vo vode trebárs ... tank brodiaci sa proste v rieke a muž tam na ňom sedí ... iné už neviem k tomu“.

Druhá odpoveď:

„No keby tu nebola táto časť, tak by mi to skorej pripomínalo ženský pohlavný orgán“.

Záver...

- V ROR sa manifestovali jasné prejavy skrývania podstaty vlastného sexuálneho správania (Maska, Prikrytia).
- V ROR **chýbajú znaky zdravej sexuality**, ktoré by sa prejavili obvyklými odpoveďami (V) a pozitívnym vzťahom k danej tabuľke a nie uviaznutiami.
- Kresba, najmä identifikačnej postavy, je infantilná.
- **V kontexte anamnestických údajov** probanda a skutku, z ktorého je obvinený, sa jasne kontúrujú príznaky sexuálnej úchylky, konkrétne **pedofílie**.

- Za raritný možno považovať prípad 31 ročného muža, v minulosti trestaného za ublíženie na zdraví so smrteľným následkom a za znásilnenie 68 ročnej ženy, neskôr za znásilnenie vlastnej matky – vtedy 46 ročnej a aktuálne je opäť obvinený zo znásilnenia vlastnej matky t.č. 56 ročnej.
- Jeho protokol bol mimoriadne krátky – len 9 odpovedí.
- Pri IV., VII., IX. a X. tab. zlyhal.

Tab. I

- Nevieľ, nejaký motýľ? (Inq.: Má rozťahnuté krídla)
- Môže to byť aj *maska* (Gzw)
- Ako keby dva slony boli na niečom (bez strednej časti).

Tab. II

- Dvoch psov. Nenapadá ma nič. (Inq.: Len ich hlavy...) – Do + Ppt
- Nevieľ.

Tab. III

- Vyzerá na ženské postavy – niečo robia. Neviem. Čo to môže byť? Neviem.
- (Inq.: Tu majú prsia. A špicaté boty.)

Tab. V

- To vyzerá jak netopier(Inq.: Letí).

Tab. VI

- Vyzerá to ako zvieracia kožušina.
- Toto (hore) by mohlo byť ako pol slnka akože ale že na čo svieti, to neviem (penis) (***prikrýva tú časť***).

Tab. VIII

- To vyzerá na dva medvede – stoja na skale a držia sa stromu, tá horná časť (***spodnú časť prikrýva***).

- Z tohto protokolu je evidentná probandova **nechuť spolupracovať** a jeho **tendencia skrývať sa, nedať najavo svoju skutočnú podstatu a to aj špeciálne vo vzťahu k sexualite** (málo odpovedí, opakované Prikrytia).
- navyše možno uvažovať o striedavých obdobiach inhibovanosti a uvoľnenosti, bezzábranovitosti vo vzťahu k sexualite (II. tab.: Do + Ppt).
- V kontexte informácií o ňom – doterajšia trestná činnosť, osobitosti psychosexuálneho vývinu, aktuálne svedecké výpovede – a navyše veľavravná kresba ľudskej postavy, možno vysloviť ***problematickú sexualitu s možnými gerontofilnými tendenciami v koincidencii s poruchou osobnosti.***

Prípád 48 ročného kňaza obv. zo zločinu sexuálneho zneužívania dievčaťa

- Sms správy, dotyky, bozky, zvýšená starostlivosť, návrh spoločnej dovolenky... (telefón, denník dievčaťa za obdobie 10 – 12 rokov života)
- Vysvetlenie v zmysle otcovskej starostlivosti, popieranie eroticko-sexuálnej zložky
- Proklamácia jednoznačnej orientácie na dospelé ženy s tvrdením prvej koitálnej skúsenosti „asi vo veku 37 rokov“

Výsledky MMPI 2 – jasný obraz disimulácie

- Welshov kód: 3-71825/4096,
- **F - K = -21 < -16!!!**,
- **HS L 9 (T 66), F 1 (T 41), K 22 (T 56) („V“)**
- F (T 41), Fb (T 50) a Fp (T 45) – ukazovatele menej často sa vyskytujúcich odpovedí – sú v pásme priemere alebo nižšie
- HS škály L je väčšie ako 5
- O-S (T skóre zjavných – T skóre skrytých príznakov = -15 < -5 !!!

ROR

- Neadekvátne riešenie II., IV., VI, a VII. tab.
- Obsahy: Blato (VII: Také kúsky nejakých takých vecí, odpadu, neviem, ako špongia... Inq.: ...alebo chlieb odhodený – viete, tieto kúsky, každý ten kúsok...), Šaty % 14!, Farba, Sex % 0.
- II, VI, VII – žiadna V odpoveď
- Zvláštne znaky: Zahmlenie, Transparencia, Figúra/ Pozadie ±, Odkaz na stred (opakovane), Impresia, Zhoršenie odpovede.

PPG s pozitívnym nálezom:

Kvantitatívne charakteristiky naznačujú *prevahu významu juvenilných pubescentných a detských objektov, ako stimulov pre vyvolanie tumescencie u vyšetreného pred podnetmi s obsahmi sexuálnych aktivít s osobami jednoznačne dospelými.*

Odporúčaný postup pri psychologickom vyšetrení v sexuológii

- oboznámenie sa so spismi (chorobopis, spisový materiál odpis z registra trestov),
- úvodný rozhovor,
- anamnestické interview (autoanamnéza) – v rámci anamnestického rozhovoru neupriamovať pozornosť na sexuálnu anamnézu,
- heteroanamnéza,
- vlastné testové vyšetrenie – projektívne techniky (dotazníky, výkonové testy),
- detailná sexuálna anamnéza s využitím podkladov z projektívnych techník (+ špecifiká anamnézy podľa Weissa, 2002 – parafilní vs. neprafilní páchatelia)
- prípadne opätovný cielený rozhovor s vyšetrovaným.

Z uvedeného vyplýva ***obojsmernosť postupu***:

rozhovor – aplikácia testových metód –

– **rozhovor** – doplnenie testových metód –

– **rozhovor** – interpretácia – záver.

Od rozhovoru k testovým metódam a od testových metód
k rozhovoru...

Konzekvence 1

Predpoklady úspešnej psychodiagnosticky vo vzťahu k sexuálne motivovanej trestnej činnosti:

- **preštudovanie spisového materiálu vrátane spisov, ktoré sa týkajú predchádzajúcej trestnej činnosti** (neraz v nich nájdeme aj znalecké psychiatrické či psychologické posudky, ktoré dopomôžu k rekonštrukcii životnej histórie probanda a jeho kriminálnej anamnézy, prípadne nám priblížia doterajšie diagnostické omyly);
- vytvorenie dobrého kontaktu s vyšetrovanou osobou
- získanie dôkladnej **anamnézy so špeciálnym dôrazom na sexuálnu anamnézu** a v rámci nej na sexuálne prejavy typické pre určité vývinové obdobia (štatistické údaje o väčšinovej sexualite);
- **vyšetrenie psychodiagnostickými testovými metódami: z dotazníkových metód s akcentom na MMPI 2** – odhalí charakteristiky osobnosti a psychopatológiu, ako aj tendenciu k disimulácii, **z projektívnych techník na ROR**, v ktorej sa manifestujú tak prejavy zdravej, bezproblémovej sexuality ako aj prejavy problematickeho, poruchového, či deviantného sexuálneho správania a navyše dokreslí výsledky MMPI- 2.

Konzekvencie 2

- súčasne je potrebné brať do úvahy fakt, že **sexuálna úchylka sa neprejaví v každom prípade svojou charakteristickou konšteláciou znakov**, avšak nešpecifikované problematické sexuálne správanie sa s vysokou mierou pravdepodobnosti manifestuje, čo je významným podnetom k ďalšiemu pátraniu po sexuálnej úchylke;
- užitočné a z hľadiska diagnostiky prínosné je prihliadanie na výsledky ďalších testových metód ako **HT, FDT, prípadne aj Szondiho test**;
- **interpretácie testových metód robiť zásadne v kontexte anamnestických údajov a trestného činu**, z ktorého je proband obvinený, pri starostlivom analyzovaní tzv. následného motívu, t. j. verzie obvineného o priebehu kritickej udalosti, opäť aj v konfrontácii s ukazovateľmi skrývania vlastnej podstaty v projektívnych metódach a MMPI2;
- odoslať probanda na PPG vyšetrenie ako doplnenie psychologického vyšetrenia fyziologickými korelátmi diagnostického záveru.

Záver

- Psychologické vyšetrenie vo forenznej sexuológii **vo významnej miere prispieva k určaniu diagnózy páchatel'ov trestných činov s možnou sexuálnou motiváciou.**
- Efektívnosť vyšetrenia je podmienená **komplexným prístupom k individuálnemu prípadu a dobrou znalosťou použitých psychodiagnostických metód** a možností ich uplatnenia v oblasti sexodiagnostiky.
- V práci sme sa podrobnejšie nevenovali novým postupom v sexodiagnostike v zmysle **mapovania sexuálneho motivačného systému**, hoci tieto postupy akceptujeme.
- Na tomto mieste nám išlo viac o ilustráciu efektívnych možností psychológa s klasickým psychodiagnostickým prístupom v oblasti forenznej sexuológie.